

Cues de panxa. Ruta de les paraules oblidades.

**Els
nostres
avis i
àvies i el
català**

Algunes paraules i
expressions que comencen
a estar en desús

UN PROJECTE D'ESCOLA . UN PROJECTE PEL POBLE.

Taula de continguts

3

Sobre l'editor...

5

Naixement del projecte

7

La Comunitat de Petits

Un tastet de treball amb els nostres avis i àvies

9

La Comunitat de Mitjans

Avis com en dèieu d'això?

11

La Comunitat de Grans

I si ho compartim amb tothom?

16

Reflexions finals

*Fotografia: Església i
Castell de Tous.*

Editor

Escola Cérvola Blanca

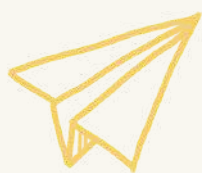
Equip Editor

Alumnes i mestres Escola Cérvola Blanca

© Cérvola Blanca

2024

Escola Cérvola Blanca

AGRAÏMENTS

A tota la Comunitat educativa

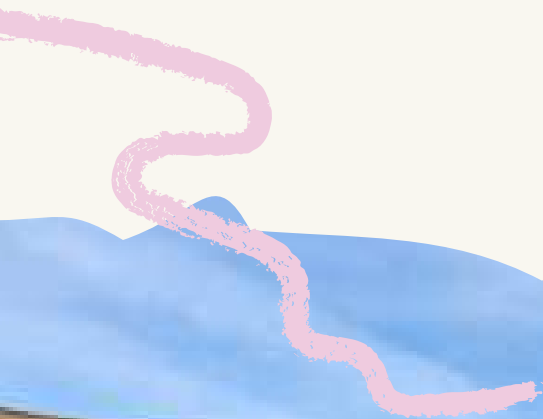
Mestres, monitoratge, personal d'administració i serveis, pares, mares, avis, àvies, veïns, entitats, Ajuntament, als qui hi heu estat en algun moment, hi sou o hi sereu.

La nostra escola és com és per tot allò que ens envolta i la nodreix. Gràcies per ser-hi sempre!

Sobre l'editor...

La Cérvola Blanca és una petita i bonica escola de poble. És situada al poble de Sant Martí de Tous, a la comarca de l'Anoia i és un centre públic depenent del Departament d'Educació. Immers en un context eminentment rural, en un poble de 1246 habitants i a 15 minuts en cotxe de la capital de la comarca. El centre té la natura a tocar, en un entorn dibuixat de camps de cultiu i bosc. El claustre està integrat per 18 mestres que treballen agrupats per Comunitats (Petits, Mitjans i Grans).

Cada Comunitat compta amb un conjunt de mestres entre els quals sempre s'inclou un especialista d'anglès, un de música, un d'educació física i un referent d'educació especial. A més, hi ha diferents comissions per garantir la continuïtat en la línia d'escola i afavorir la bona coordinació entre el claustre.

Ens agrada treballar i arrelar-nos a l'entorn. L'escola té la sort de comptar amb un entorn històric i cultural ric.

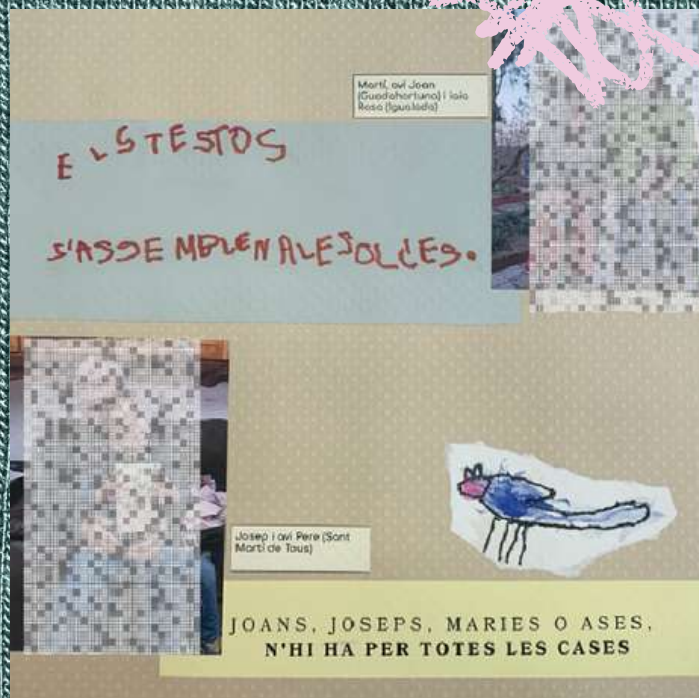
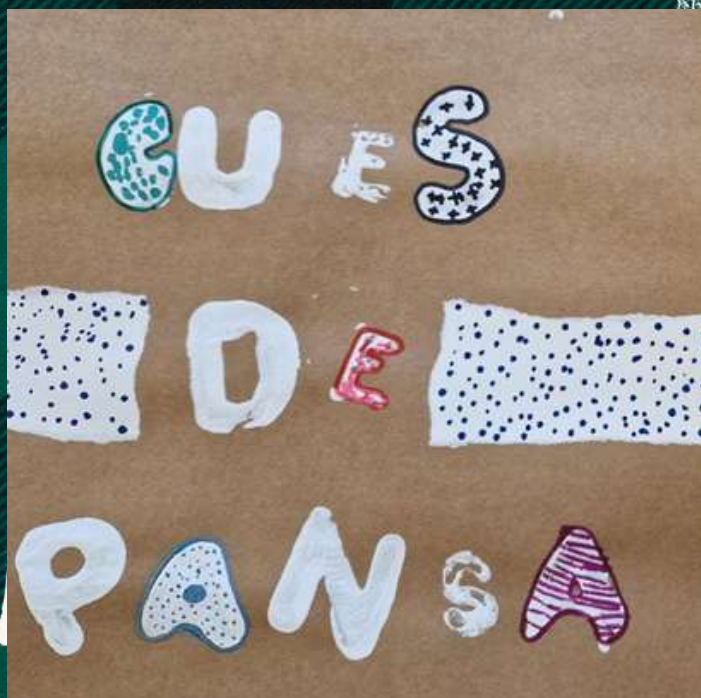
Tous és un poble amb un fort teixit històric i cultural: un poble amb més de mil anys d'història, que continua creixent i on encara es respira ambient de poble i es manté amb força el paper del voluntariat per mantenir el folklore i la cultura popular. Així, hi ha diverses associacions i comissions que treballen per mantenir la memòria i la història del poble. Tot i ser un poble tan petit, compta amb Escola de Música, Llar d'Infants Petita Cèrvola, Agrupament Escolta i Guia Movi de Tous, escola de teatre (Casa del Teatre Nu) i escola de circ i altres propostes relacionades amb els infants com poden ser la Unió Esportiva Tous, el Punt Jove i la visita setmanal del Bibliobús.

Fotografia: Part del pati de l'escola.

Naixement del projecte

Fotografia: Mostra d'algunes pàgines del llibre-recull realitzat pels alumnes.

Des de l'escola Cérvola Blanca us presentem la proposta **"Cues de pansa. Ruta de paraules oblidades"**.

Aquesta situació d'aprenentatge correspon a l'àrea de Llengua Catalana i Literatura tot i que se'n fa un plantejament interdisciplinari de diferents àrees. La temporització comprèn des de març fins el mes de juny i implica de forma transversal tot l'alumnat del centre.

S'apropa Sant Jordi i l'equip de mestres creu que és una bona oportunitat perquè l'escola faci un projecte conjunt amb la gent gran del poble. La idea és descobrir algunes de les paraules i expressions que abans s'utilitzaven en català però que l'alumnat desconeix i que, de mica en mica, comencen a estar en desús.

Prenent com a base aquesta proposta inicial, l'alumnat de cada Comunitat s'encarrega de donar-hi forma encaminant-la segons els seus interessos.

La Comunitat de Petits

Els alumnes de la Comunitat de Petits acorden fer un treball de camp i preguntar als avis i àvies quines expressions i frases fetes recorden de la seva infantesa. Proposen que cadascú, les reculli per escrit, amb l'ajuda de pares i mares, per poder-les compartir amb els seus companys i companyes i poder-les recordar, buscar-ne el significat i cercar-hi rimes per treballar la sonoritat de la llengua en l'estona de treball de la consciència fonològica.

Així doncs, cada alumne duu a terme aquesta tasca a casa i, posteriorment, es fa una activitat grupal (en diferents estones, adaptades a la capacitat d'atenció dels infants) per anar treballant amb el material recopilat. Afegidament, cada nen i nena comparteix una foto amb l'avi i l'àvia que l'ha ajudat en el treball lingüístic i la comparteix amb el grup classe. Això permet un treball individual de llengua oral on cada alumne pot explicar anècdotes, lloc de naixement del seu familiar, explicacions que li ha fet, històries que li han agradat... Per acabar, cada alumne escull l'expressió o frase feta que més l'ha captivat, l'escriu i en fa un dibuix d'allò que creu significatiu. Amb tot el material generat, els alumnes proposen fer-ne un llibre on hi apareguin les fotos dels avis i àvies i una de les expressions que han dit. Aquest llibre dona sortida al treball plàstic.

la veu de l'alumnat:

*L'avi m'ha dit paraules
que no sabia. . .*

*Doncs, la meua àvia sap
fer rimes!*

Fotografia: Cartell de la ruta de les Paraules Oblidades

Els Mitjans decideixen convidar els avis i àvies a l'escola. Aquest intercanvi posa la llavor per fer créixer futures col·laboracions intergeneracionals.

Inicialment, cada infant de forma individual, parla amb la família per explicar-los el treball que es proposa des del centre: fer un recull de paraules, frases i expressions oblidades. Cadascú pren notes de les paraules que els expliquen els padrins i padrines. Finalment, n'escullen una, la situen en el context d'una frase i l'escriuen, juntament amb una fotografia familiar tal i com van fer els alumnes de la Comunitat de Petits. Posteriorment, un divendres a la tarda, el Mitjans conviden avis i àvies a l'escola amb l'objectiu d'enraonar sobre totes aquestes paraules que feien servir quan eren petits. Els avis i àvies, amb la seva senzillesa i bon fer, captiven l'atenció dels alumnes i els encisen des del primer moment.

La Comunitat de Mitjans

Els parlen d'oficis que ja s'han perdut com ara fanaler, sereno, sastre, baster, matalasser, saurí...

També de jocs que jugaven al carrer: la rutlla, els patacons o la pilota de cuir que no tothom podia tenir.

L'escola també era molt diferent. Ens expliquen els avis i àvies que no els agradava gaire: hi havia una classe de nens i una de nenes, es prenen un got de llet en pols cada matí a l'escola i un encarregat la preparava per tots, feien servir plomes i tinta per escriure i enlloc d'ordinadors feien servir màquines d'escriure.

A les cases: No hi havia telèfons i quan anaven a comprar demanaven un petricó d'oli, de llet... L'Euro no existia, hi havia les Pessetes i els Duros.

La tarda passa volant i tothom queda amb ganes de més!

Acorden i pacten altres moments de trobada per a futures col·laboracions per compartir altres coneixements i jugar junts, parlar de receptes culinàries d'abans...

L'alumnat diu:

Ens ha agradat molt que vinguin els avis i àvies perquè va ser un dia especial i eren molt simpàtics. Ells també s'ho han passat molt bé amb nosaltres explicant com es divertien quan eren petits. Van dir que venir a l'escola els havia agradat molt i que això els fa sentir més joves.

Fotografia: Tarda de jocs amb els avis i àvies.

La

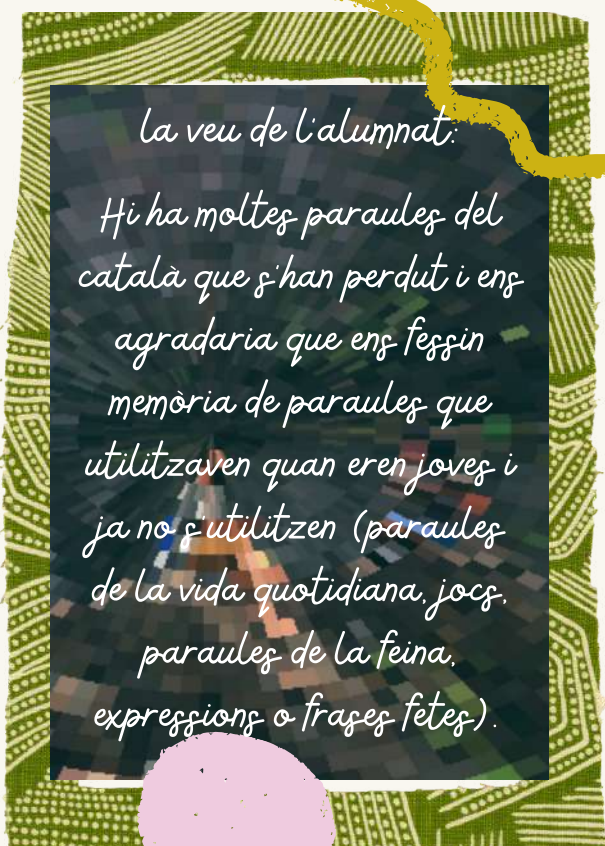
Comunitat

de Crans

la veu de l'alumnat:

Si els avis tenen un objecte associat a algunes paraules estaria bé que el portessin a la classe.

la veu de l'alumnat:

Hi ha moltes paraules del català que s'han perdut i ens agradaria que ens fessin memòria de paraules que utilitzaven quan eren joves i ja no s'utilitzen (paraules de la vida quotidiana, jocs, paraules de la feina, expressions o frases fetes).

Els Grans elaboren la seva pluja d'idees, però d'entre totes les propostes va prenent força la idea d'elaborar un joc per ajudar el poble a potenciar el turisme. Els alumnes prenen com a font d'inspiració el Geocaching Adventure Lab. Geocaching Adventure Lab és una nova aplicació en desenvolupament de l'equip de Geocaching HQ que permet crear, jugar i compartir cerques del tresor úniques a l'exterior, així com experiències i jocs.

Amb aquest objectiu, la Comunitat comença a pensar com donar-hi sortida.

Acorden convidar els avis i àvies del poble per poder portar a terme diferents tertúlies en petits grups per tal de poder conversar amb ells i fer un recull de noms d'objectes, de joguines, d'eines i estris... i elaborar així un «diccionari» de paraules oblidades. Els grups estan formats per integrants d'edat heterogènia (primària 4, 5 i 6).

Així doncs, mans a la feina, preparen la trucada per als avis. Estructuren què els volen explicar per presentar-los el projecte i escriuen les idees principals:

"Hola bon dia. Us truquem de l'escola perquè estem fent un projecte i busquem persones grans que ens ajudin.

A cada avi explicarem qui ens ha donat el seu contacte.

Es tracta de recuperar paraules que es deien abans i que s'han perdut per intentar que les puguem conèixer i no es perdin.

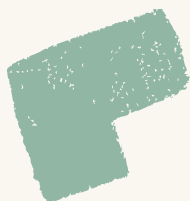
La nostra idea és fer com un joc, una ruta pel poble de paraules oblidades i busquem persones grans que vulguin col·laborar en aquest projecte.

Si voleu col·laborar hi ha dues fases:

- Una on vindríeu i faríeu una tertúlia amb un grup petit de nens i els hauríeu de dir aquelles paraules que recordeu i que veieu que ara ja no s'utilitzen (frases fetes, eines, jocs, paraules relacionades amb les feines i la vida quotidiana...)
Si a més poguéssiu portar l'objecte que fa referència a la paraula millor (per exemple si és una eina i la teniu, podeu portar-la, si és un joc, explicar-lo...).

Això ho faríem un matí i hauríeu de venir a l'escola.

Després d'aquesta sessió des de l'escola faríem una selecció de les paraules i muntaríem la ruta amb cartells pel poble. La idea és que cada paraula anés acompanyada d'un vídeo o un àudio que els nens i nens gravaríem amb vosaltres".

Havent localitzat els avis i àvies voluntaris, al llarg d'un matí comparteixen enriquidores tertúlies amb els alumnes de l'escola. L'intercanvi és certament ric i profitós i, a posteriori els alumnes treballen en petits grups per endreçar la informació obtinguda, donar-li cos i categoritzar-la.

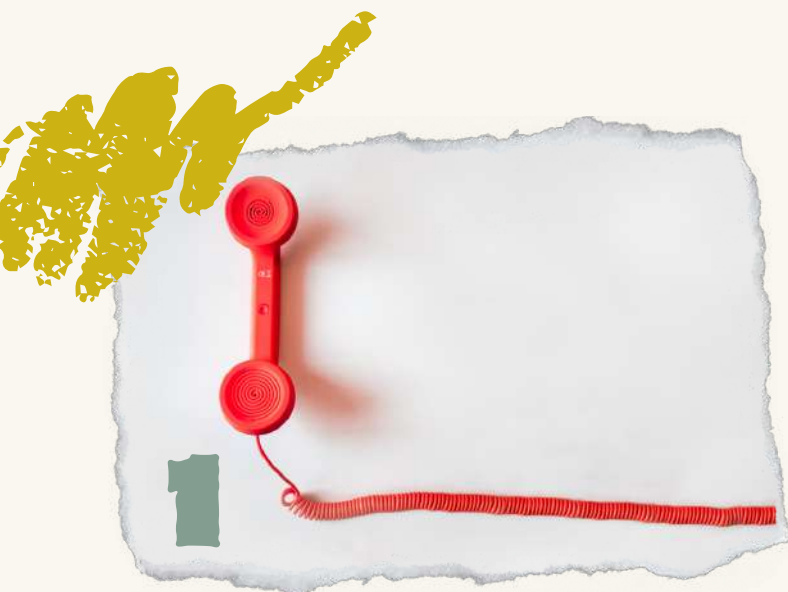
Una vegada feta aquesta feina, es fa una posada en comú intergrups per compartir la informació i començar a treballar en el diccionari.

Després de tot, cada grup selecciona una paraula de cada avi que ha participat en l'activitat i s'inicia el treball per organitzar la ruta de les paraules pel poble.

Acorden que aquesta vegada el treball s'organitzarà per grups-classe i, valoren la necessitat de demanar a l'Ajuntament la possibilitat d'assumir els costos dels díptics i dels cartells que tenen previst elaborar.

**L'alumnat estructura
i reparteix les
tasques a fer, que
queden endreçades
de la següent forma:**

Elaboració d'un díptic i contactar amb l'Ajuntament

Cal que l'imprès expliqui en què consisteix la Ruta de les Paraules Oblidades i cal fer coordinació amb la regidoria de cultura per valorar, de forma conjunta, si l'Ajuntament pot assumir el cost dels cartells, compartir com es volen elaborar i valorar els materials de comú acord.

Gravació i edició dels àudios

On els avis i àvies expliquen el significat de cada paraula i en quin context es pot utilitzar.

Col·locació i geolocalització de les paraules

Decidir els punts del poble on col·locar els cartells i geolocalitzar-ho en el mapa per fer la ruta.

Disseny dels cartells

Dissenyar amb ajuda del Canva els cartells per penjar pel poble.

Cada classe internament, organitza com desenvoluparà les tasques que li són assignades. Es decideix, d'entre totes les formes de geolocalitzar punts en un mapa, l'eina de Google Maps. Finalment, la ruta et permet passejar per diferents punts del poble i, si els visites tots i reculls la lletra en vermell que hi ha a cada paraula, descobreixes un «premi final».

Reflexions finals

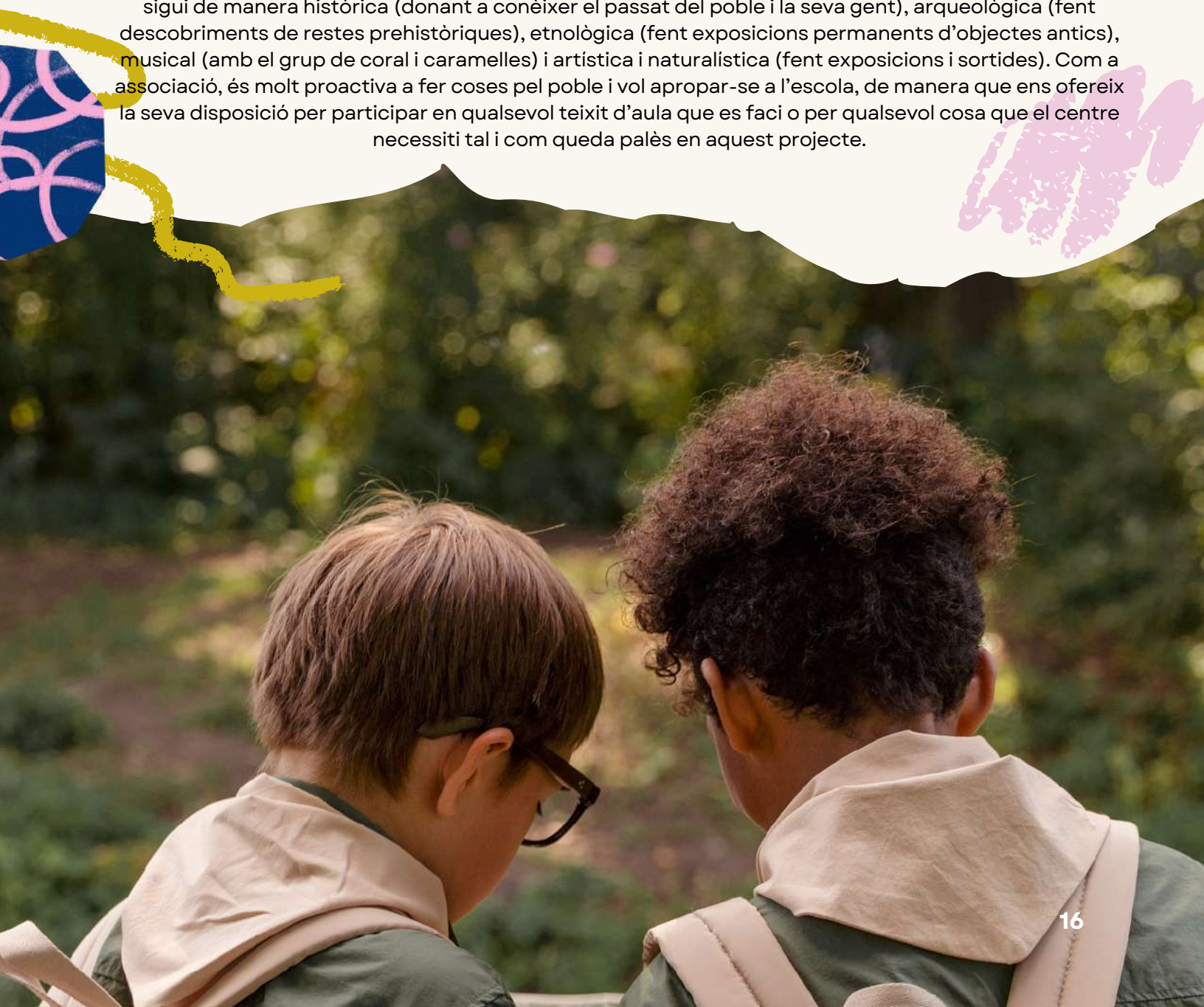
La ruta de les Paraules Oblidades ha estat una proposta d'escola en la qual tot el que s'ha anat fent ha estat en funció de les decisions preses en grup i amb uns objectius i productes finals.

La participació de l'Associació dels Amics de Tous i de l'Ajuntament, ha fet que aquest projecte sigui molt més ric i s'hagi pogut treballar més en profunditat i amb més facilitats.

La forma de treballar ha estat heterogènia, ja que es combina el treball en grup intercomunitat, el treball en grup dins l'aula i el treball amb tot el grup classe o en petits grups.

També hi ha varietat d'espais de treball: diferents aules i diferents espais del poble.

És un treball que ens encanta per la possibilitat que ofereix de crear xarxa amb el nostre entorn més proper: col·laborar amb l'Ajuntament ens ha permès dotar el projecte d'unes plaques per a les paraules amb material adequat i durable per estar a l'exterior. També gràcies a l'Ajuntament, s'ha pogut fer més difusió del projecte i, com a cirereta del pastís, hem pogut veure com el nostre treball s'ha vist arrodonit per l'edició del llibre d'Elisa Vidal, *Els "dítxos" de la gent gran*, des de l'Associació Amics de Tous. Immersa en el nostre poble, és una associació que, entre d'altres, té per objectiu impulsar activitats culturals, ja sigui de manera històrica (donant a conèixer el passat del poble i la seva gent), arqueològica (fent descobriments de restes prehistòriques), etnològica (fent exposicions permanents d'objectes antics), musical (amb el grup de coral i caramelles) i artística i naturalística (fent exposicions i sortides). Com a associació, és molt proactiva a fer coses pel poble i vol apropar-se a l'escola, de manera que ens ofereix la seva disposició per participar en qualsevol teixit d'aula que es faci o per qualsevol cosa que el centre necessiti tal i com queda palès en aquest projecte.

**Sembrem paraules,
cultivem cultura!**

escola Cérvola Blanca
Sant Martí de Tous

Amb la col·laboració de:

**AJUNTAMENT
DE SANT MARTÍ DE TOUS**

Ruta de paraules oblidades

Vols contribuir a recuperar el català? Si fas
la ruta aconseguiràs 10 paraules noves!

Com va començar el projecte?

Aquest projecte ha estat creat per tota l'Escola Cérvola Blanca de Sant Martí de Tous amb l'objectiu de recuperar paraules i expressions del català.

Vam convidar els avis i les àvies del poble perquè ens expliquessin paraules relacionades amb els oficis, els jocs... expressions, frases fetes que deien de petits.

D'aquestes paraules, els alumnes i les alumnes de la Comunitat de Grans vam fer un recull de 10 paraules, que formen aquesta ruta.

L'últim punt de la ruta és la solució del missatge secret. Allà hi trobareu la **sorpresa final**, creada pels nens i les nenes de l'Escola Cérvola Blanca.

Com funciona la ruta?

Escanegeu el codi QR de la ruta amb un dispositiu mòbil.

MAPA CODI QR

Obriu-ho amb l'app de Google Maps perquè us geolocalitzi. Veureu que hi ha un mapa de la població amb 10 punts numerats. Seguiu la ruta.

A cada punt, hi trobareu un cartell amb una paraula oblidada i un codi QR. Si l'escanegeu escoltareu un avi o àvia del poble explicant el significat de la paraula.

També veureu que hi ha una lletra de color vermell. APUNTEU-LA AL REQUADRE QUE CORRESPON AL NÚMERO DE LA PARAULA SEGONS EL MAPA.

Amb totes les lletres obtindreu el lloc on heu d'anar per veure la sorpresa final.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Escolta alguns àudios!

Clatellot

Petricó

